

המכון למדיניות העם היהודי, מרכז המידע ע"ש גלייזר מדד JPPPI לחברה הישראלית, מרץ 2024

כותרת הדו"ח

המדד החודשי של המכון למדיניות העם היהודי מלמד שלנוכח העימות בין ממשלת ישראל לבין הממשל האמריקאי, רוב היהודים בישראל (מבעלי הדעה) סבורים שעל ישראל "לעשות מה שניתן בעיניה" גם במחיר של מחלוקת עם ארה"ב. רוב גדול מהישראלים סבורים שחלה שחיקה בתמיכת הנשיא ג'ו ביידן בישראל לעומת תחילת המלחמה.

כותרות נוספות

- הרוב הציבור הישראלי תומכים בתקיפה בגבול לבנון מיידית או אחר סיום המלחמה בעזה
- ירידה משמעותית של כמעט עשרים אחוז בשיעור היהודים המביעים אופטימיות (מאוד או קצת) ביחס לעתידה של מדינת ישראל
- יותר משמונים אחוז מהציבור היהודי סבורים שיש "לתקן" את המצב המקנה פטור לתלמידי ישיבות מצה"ל, אם כי ישנה מחלוקת האם לעשות זאת בשכנוע (36%) או בכפייה (45%)
- 68% מהיהודים ו-29% מהערבים תומכים בגיוס של ערבים לצה"ל או לשירות לאומי, רוב מהם סבורים שיש לעשות זאת "בדרכי שכנוע"
- 66% מהיהודים (פחות מחמישית מהערבים) סבורים ליש לבטל את הפטור הקיים לנשים דתיות משירות בצה"ל או בשירות לאומי
- רוב היהודים סבורים ש"ישובים יהודיים ביהודה ושומרון מייצרים הרתעה ותורמים לביטחון של כלל אזרחי ישראל" ולא מסכימים שהתנחלויות הן "נטל"
- רוב גדול של היהודים והקבוצה הגדולה בקרב ערבים (38%) מסכימים ש"אין שום סיכוי להסכם שלום עם הפלשתינים בעתיד הנראה לעין"
- קצת יותר מרבע מהערבים (28%) וקרוב לרבע מהיהודים (23%) מסכימים ש"אם היתה אפשרות להגר לחו"ל" הם היו עושים זאת

יחסי ישראל-ארה"ב

הביקורת הקשה שמתח נשיא ארה"ב ג'ו ביידן על ראש ממשלת ישראל בתחילת השבוע הדגישה תהליך שנמשך כבר כמה שבועות של שחיקה בביטויי התמיכה הפומבית של ארה"ב בישראל ובניהול המלחמה בעזה. סקר המכון למדיניות העם היהודי בחן את יחסי ישראל-ארה"ב בשתי שאלות בחודש זה (הסקר נערך לפני הראיון החרף ביותר עם ביידן).

הנתונים מלמדים שלישראלים יש תחושה שתמיכת ארה"ב בישראל אכן נשחקה. קרוב למחצית מהיהודים (47%) סבורים ש"הנשיא ביידן תמך מאוד בישראל בתחילת המלחמה, ותומך בה פחות היום". רבע מהם סבורים ש"הנשיא ביידן תמך מאוד בישראל בתחילת המלחמה, ותומך בה מאוד גם היום" (האחרים סבורים שביידן כבר אינו תומך בישראל, או שמלכתחילה לא תמך בה. בסך הכל, 60% מהמשיבים היהודים מסכימים עם אמירות המבטאות ירידה בתמיכה של הנשיא האמריקאי - חלקם ירידה מתמיכה חזקה לתמיכה פחות חזקה, וחלקם ירידה מתמיכה חזקה לאי תמיכה. גם 39% מהערבים מסכימים שהיתה ירידה בתמיכה האמריקאית, אם כי קבוצה גדולה יותר (43%) קובעת שהתמיכה האמריקאית בישראל נותרה חזקה מאוד.

מהאפשרויות הבאות, מה הכי קרוב לעמדה שלך?

לא יודע/ת %	הנשיא ביידן תמך מאוד בישראל בתחילת המלחמה, ולא תומך בה היום		הנשיא ביידן תמך מאוד בישראל בתחילת המלחמה, ותומך בה פחות היום		הנשיא ביידן תמך מאוד בישראל בתחילת המלחמה, ותומך בה מאוד גם היום
	בישראל גם בתחילת המלחמה %	בישראל בתחילת המלחמה, ולא תומך בה היום %	בישראל בתחילת המלחמה, ותומך בה פחות היום %	בישראל בתחילת המלחמה, ותומך בה מאוד גם היום %	
4	12	13	47	25	סה"כ יהודים
15	3	9	30	43	סה"כ ערבים
2	3	5	50	39	אופוזיציה
5	18	19	46	11	קואליציה

בהערכת הישראלים את יחסו של ביידן ניכר פער משמעותי בין מצביעי מפלגות הקואליציה (לא כולל מצטרפי המחנה הממלכתי) ומצביעי מפלגות האופוזיציה. כחמישית מתומכי הקואליציה סבורים שביידן לא תמך בישראל גם בתחילת המלחמה, ושיעור דומה סבור שתמך בה בתחילת המלחמה אבל אינו תומך בה כיום. מנגד, ארבעה מכל עשרה מצביעים של מפלגות האופוזיציה עודם סבורים שביידן תומך בישראל כפי שתמך בה בתחילת המלחמה (כאמור, נתון זה נכון לשבוע שלפני הראיון עם ביידן שבו חרף את ביקורתו על ישראל). בחינת הנתונים על פי כוונת הצבעה נוכחית - כלומר, לא למי הנשאלים הצביעו בבחירות, אלא למי היו מצביעים לו הבחירות היו נערכות היום - מעלה ש-38% מתומכי הליכוד סבורים שביידן אינו תומך כיום בישראל. לעומתם, רק 8% מתומכי המחנה הממלכתי (שהיא המפלגה שיש לה כיום את התמיכה הגדולה ביותר) סבורים שביידן אינו תומך בישראל. עם זאת, בקרב תומכי שתי המפלגות שיעור זהה (49%) סבורים שביידן תומך כיום בישראל אך פחות במעבר. בבחינת עמדות תומכי המפלגות השונות, התומכים של הציונות הדתית ועוצמה יהודית בולטים לעומת האחרים בשיעור גבוה (כשליש) של מי שסבורים שהנשיא ביידן לא תמך בישראל גם בתחילת המלחמה.

שאלה נוספת שעסקה החודש ביחסי ישראל-ארה"ב ביקשה לברר את נכונותם של ישראלים לקבל עמדות או תכתיבים אמריקאים בהתחשב בתלות הישראלית בתמיכה האמריקאית. לנשאלים הוצגו ארבע אפשרויות, וכפי שאפשר לראות בטבלה, רוב גדול של ישראלים סבורים ש"ארה"ב היא בעלת ברית חשובה", אך חלוקים בשאלה עד כמה יש להתחשב בעמדותיה. 42% מהיהודים ו-46% מהערבים מסכימים ש"צריך לעשות מאמץ גדול, כולל פשרות על דברים שלא מסכנים ממשית

את בטחון ישראל, כדי לשמור על הברית" עם ארה"ב. 45% מהיהודים (ו-16% מהערבים) סבורים ש"ארה"ב היא בעלת ברית חשובה, אבל זה לא אומר שצריך לקבל את עמדותיה. כשמסכימים - טוב. כשלא מסכימים - ישראל צריכה לעשות מה שנכון בעיניה".

בשאלה זו נחשף כצפוי פער משמעותי מאוד בין בוחרים מפלגות הקואליציה והאופוזיציה. כשני שלישים ממצביעי הקואליציה (66%) בחרו באפשרות של "ישראל צריכה לעשות מה שנכון בעיניה", שיעור מקביל של בוחרים מפלגות האופוזיציה בחר באפשרות של "כולל פשרות". מקרב תומכי הליכוד (על פי כוונות הצבעה נוכחיות), רק 16% בחרו באופציה של "כולל פשרות", לעומת 56% מתומכי המחנה הממלכתי ו-70% מתומכי יש עתיד.

מהעמדות הבאות, איזו משקפת טוב יותר את עמדתך?

ארה"ב היא בעלת ברית חשובה, וצריך לעשות מאמץ גדול, כולל פשרות על על דברים שלא מסכנים ממשית את בטחון ישראל, כדי לשמור על הברית איתה	ארה"ב היא בעלת ברית חשובה, אבל זה לא אומר שצריך לקבל את עמדותיה. כשמסכימים - טוב. כשלא מסכימים - ישראל צריכה לעשות מה שנכון בעיניה	ארה"ב היא בעלת ברית חשובה, אבל בשנים האחרונות היא גורמת לישראל יותר נזק מתועלת, וצריך לשקול היטב כמה התיאום והדיאלוג עם ארה"ב באמת מחזק את ישראל	ארה"ב היא בעלת ברית חשובה, אבל זה לא אומר שצריך לקבל את עמדותיה. כשמסכימים - טוב. כשלא מסכימים - ישראל צריכה לעשות מה שנכון בעיניה	ארה"ב היא בעלת ברית חשובה, אבל בשנים האחרונות היא גורמת לישראל יותר נזק מתועלת, וצריך לשקול היטב כמה התיאום והדיאלוג עם ארה"ב באמת מחזק את ישראל	ארה"ב היא בעלת ברית חשובה, אבל בשנים האחרונות היא גורמת לישראל יותר נזק מתועלת, וצריך לשקול היטב כמה התיאום והדיאלוג עם ארה"ב באמת מחזק את ישראל
לא יודע/ת	%	%	%	%	%
46	16	8	12	18	18
42	45	4	6	3	3

סה"כ יהודים
סה"כ ערבים

מה לעשות בחזית הצפון

בציבור הישראלי (היהודי) אין הסכמה ביחס לצעד הנדרש בגבול הצפון. בסקר שנערך החודש הציבור נחלק לשלוש קבוצות דומות בגודלן התומכות בתקיפה מיידית בגבול לבנון, תקיפה בלבנון לאחר סיום המלחמה בעזה והסדרה מדינית שלא תחייב הרחבה של המלחמה. נתונים אלה דומים, אך לא זהים לנתונים מסקר המכון בחודש ינואר, שנוסחו היה שונה במקצת. בשאלה זו ניכר פער גדול מאוד בין מצביעי מפלגות הקואליציה, שרובם הגדול תומכים בתקיפה מייד (40%) או תקיפה בהמשך (41%) בלבנון. לעומתם, רוב קטן מקרב מצביעי מפלגות האופוזיציה (51%) תומכים בשאיפה להסדרה מדינית.

כשאת/ה חושב/ת על מה שקורה בגבול הצפון, מה מהאפשרויות הבאות היית רוצה שישראל תעשה?

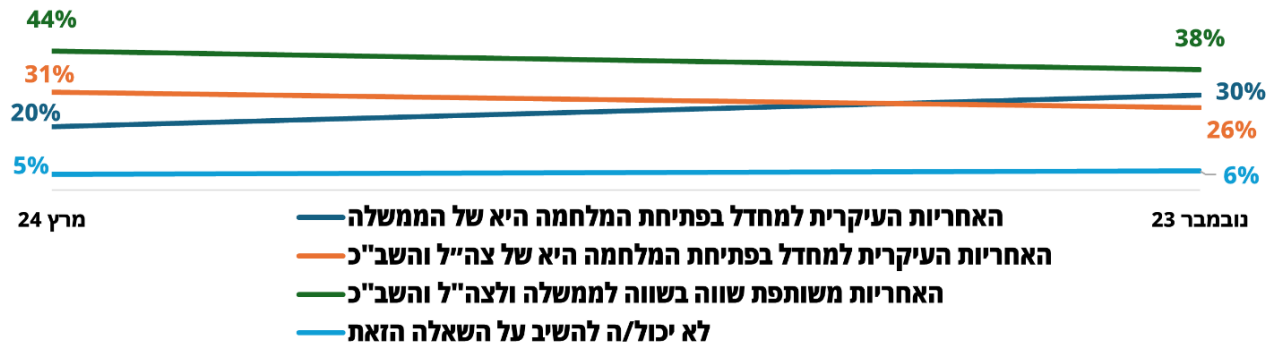
מהאפשרויות הבאות, מה לדעתך ישראל צריכה לעשות בגבול הצפוני?

מרב	ינאר	מרב	ינאר
29%	37%	29%	37%
28%	36%	28%	36%
34%	18%	34%	18%
9%	9%	9%	9%

האחריות למחדל אוקטובר

החודשים שחלפו מאז תחילת המלחמה, וגילויים המתפרסמים מאז על הימים והשעות שקדמו למתקפת חמאס בדרום הארץ, הביאו לשינוי בעמדת הציבור על חלוקת האחריות ל"מחדל" בין הדרג הפוליטי לבין הדרג הצבאי. במרץ חזרנו במדוייק על נוסח שאלה שהופיע בסקר המכון גם בנובמבר, כחודש לאחר תחילת המלחמה, והתשובות מעידות על ירידה בשיעור הישראלים המטילים אחריות בלעדית על הממשלה, עליה קלה בשיעור הישראלים המטילים אחריות עיקרית על צה"ל והשב"כ, ועלייה בשיעור הישראלים המטילים אחריות משותפת על הממשלה והצבא.

האחריות העיקרית למחדל בפתיחת המלחמה

כפי שניתן לראות בטבלה, השינוי העיקרי בעמדות הוא בקרב מצביעי מפלגות האופוזיציה. אלה נטו בתחילת המלחמה להאשים את הממשלה בלבד, ולפטור את צה"ל והשב"כ מאחריות למחדל. אולם כיום רבים יותר מהם סבורים שהאחריות אינה של הממשלה בלבד, אלא משותפת לדרג הפוליטי והצבאי. במקביל, בקרב מצביעי מפלגות הקואליציה, שמלכתחילה נטו להפניית האחריות בעיקר לדרג הביצועי, ניכרת עלייה נוספת בנטייה זו. אפשר לזהות את הפער הגדול בהטלת האחריות בבחינה פרטנית גם על פי כוונות הצבעה כיום. בקרב מי שאומרים שבכוונתם להצביע לליכוד לו הבחירות היו נערכות היום, 79% סבורים ש"האחריות העיקרית למחדל בפתיחת המלחמה היא של צה"ל והשב"כ". בקרב מי שמתכוונים להצביע למחנה הממלכתי לו הבחירות היו נערכות עכשיו, 64% בחרו באפשרות של אחריות "משותפת שווה בשווה לממשלה ולצה"ל והשב"כ", לעומת 26% שבחרו באחריות עיקרית של הממשלה.

מהאפשרויות הבאות, איזה קרובה יותר לעמדתך?

לא יכול/ה להשיב על השאלה הזאת	האחריות משותפת שווה בשווה לממשלה ולצה"ל והשב"כ		האחריות העיקרית למחדל בפתיחת המלחמה היא של צה"ל והשב"כ		האחריות העיקרית למחדל בפתיחת המלחמה היא של הממשלה			
	מרץ '24	נובמבר '23	מרץ '24	נובמבר '23	מרץ '24	נובמבר '23		
מצביעי אופוזיציה	4%	3%	55%	42%	8%	6%	33%	49%
מצביעי קואליציה	5%	7%	31%	36%	59%	50%	5%	7%

היחסים עם הפלשתינים

בסקר המכון נבחנו כמה שאלות הנוגעות ליחסי ישראל והפלשתינים, הן בהקשר למלחמה והן בהקשר כללי. הנתונים מסקר זה מלמדים שרוב גדול של הציבור היהודי, ומיעוט גדול בציבור הערבי מסכימים ש"אין שום סיכוי להסכם שלום עם הפלשתינים בעתיד הנראה לעין". 79% מהיהודים מסכימים עם היגד זה, מהם 65% "מאוד מסכימים". מקרב הערבים, 24% מאוד מסכימים עם היגד זה, ועוד 15% "קצת מסכימים" איתו - כך שמדובר בכארבעים אחוז גם בקרב הערבים שמסכימים איתו. מקרב היהודים, רק 12% לא מסכימים עם היגד זה, ומקרב הערבים 28% (השאר "לא מסכימים ולא לא מסכימים" או "לא יודעים").

האם יש תחליף להסכם שלום? בסקר נבחנה האמירה "בסופו של דבר, אין תחליף להסדר שלום ארוך טווח עם הפלשתינים", ולא זכתה לרוב בקרב היהודים. 43% מהם. הסכימו איתה, רובם הגדול מצביעי מפלגות האופוזיציה. מקרב מצביעי מפלגות הקואליציה, 14% בלבד הסכימו (מאוד או קצת) שאין תחליף להסדר שלום. רוב גדול מהם (68%) מאוד לא הסכימו עם אמירה זו.

מהו טיב ההסדר הרצוי בעיני הישראלים בשטחי יהודה ושומרון? בסקר נבחנו כמה אפשרויות, שניתן לראות אותן כאן בהשוואה לאפשרויות דומות (אך לא זהות) שהוצגו בסקר של אתר המדד בחודש נובמבר. על פי הסקר החדש, כשליש מהיהודים בישראל סבורים שיש לחזק את השליטה על הפלשתינים, ולשקול את פירוק הרשות הפלשתינית וסיפוח שטחי הגדה. שלישי אחר סבורים שיש לחתור להפרדה מקסימלית מהפלשתינים תוך שימור השליטה הבטחונית בשטח בידי ישראל.

עכשיו נציג לך שלוש אמירות שמייצגות תפיסות עולם שונות. אנא סמני את האמירה שהכי קרובה לתפיסה שלך (גם אם לא באופן מלא):

מרץ '24	נובמבר '23	
37%	46%	ישראל צריכה לחזק את השליטה שלה על הפלשתינים, להרחיב את ההתנחלויות, לשקול את פירוק הרשות הפלשתינית ואולי סיפוח ביהודה ושומרון.
39%	31%	ישראל צריכה לחתור להפרדה מלאה מהפלשתינים, פירוק התנחלויות שאינן בגושים הגדולים, והתמקדות בשמירה על חופש הפעולה של צה"ל למנוע צמיחה של ארגוני טרור בשטחים.
16%	14%	ישראל צריכה לנסות להגיע להסכם שלום עם הפלשתינים המתונים, ולאפשר הקמת מדינה פלשתינית שתחיה בשלום לצד מדינת ישראל.
7%	9%	לא יכולה להשיב על השאלה הזאת.

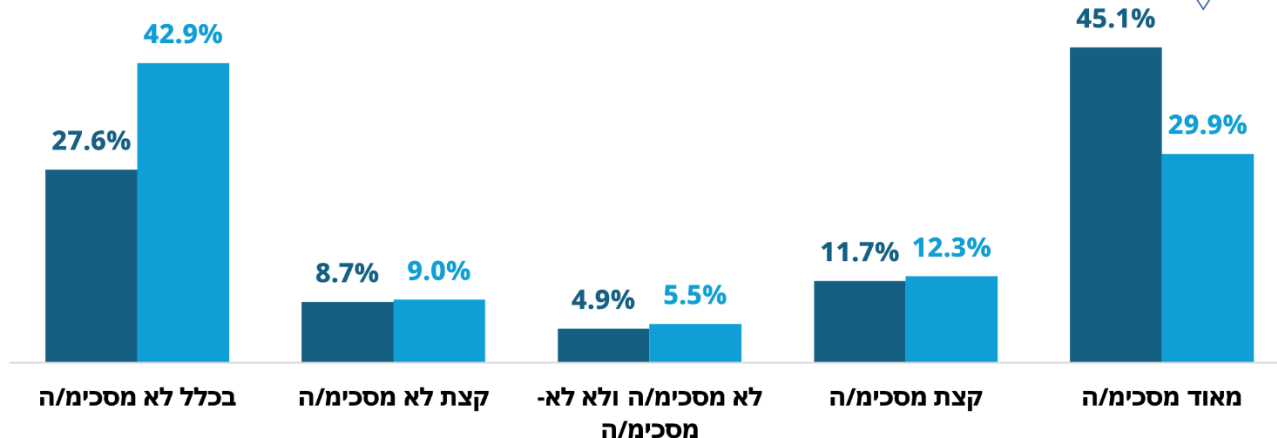
כפי שאפשר לצפות, הפערים בשאלה זו בין תומכי קואליציה ואופוזיציה גדולים מאוד. רוב גדול (76%) ממצביעי מפלגות הקואליציה בחרו באפשרות הראשונה (חיזוק שליטה ואולי סיפוח), בעוד שבקרב מצביעי האופוזיציה רוב (54%) בחרו באפשרות השנייה, ויותר מרבע (28%) באפשרות השלישית - ניסיון להגיע להסכם שלום. בקרב תומכי הציונות הדתית (על פי כוונת הצבעה נוכחית) 96% בחרו באפשרות הראשונה, ושיעור דומה מקרב תומכי עוצמה יהודים (89%) בחרו באפשרות זו. תומכי מרצ הם היחידים שוב מהם בחרו באפשרות של ניסיון להגיע להסכם שלום.

בסקר נבחנו שתי אמירות על ההתנחלויות. האחת משקפת את תפיסת "התנחלויות הן נטל", ואחת את תפיסת "ההתנחלויות הן נכס". כאשר מציבים אותן זו מול זו, מתקבלת תמונה דומה מאוד של הסכמה והתנגדות לכל אחת מהן, אולם תמונה זו מסתירה מאחוריה כמובן מחלוקת גדולה (הנתונים מוצגים ללא האחוזים הבודדים שהשיבו "לא יודעים"). מקרב בוחרים הקואליציה, 92% מסכימים שההתנחלויות הן נכס. מקרב בוחרים האופוזיציה, 72% מסכימים שההתנחלויות הן נטל. לא מדובר בתמונת מראה מושלמת: בסופו של דבר ישנו רוב בקרב היהודים הסבור שההתנחלויות הן נכס (57%), ורוב שאינו מסכים שהן נטל (52%). כמובן, בחינה של עמדות הערבים מחזקת את מחנה ה"נטל" לעומת מחנה ה"נכס". 66% מהערבים לא מסכימים שההתנחלויות הן נכס, 67% מסכימים שהן "נטל".

שתי אמירות על ההתנחלויות

סה"כ יהודים

המכון למדיניות העם היהודי
JEWISH PEOPLE POLICY INSTITUTE

- "יישובים יהודיים ביהודה ושומרון מייצרים הרתעה ותורמים לביטחון של כלל אזרחי ישראל"
- "ההתנחלויות בשטחים הן נטל על צה"ל ופוגעות בביטחון של כלל אזרחי ישראל"

אמון הציבור במנהיגים

חמישה סקרים שנערכו מאז פרוץ המלחמה על ידי המכון למדיניות העם היהודי מלמדים על יציבות יחסית באמון הציבור בהנהגה הצבאית והפוליטית. האמון במפקדי צה"ל ירד מעט לעומת תחילת המלחמה, ונותר יציב החודש. האמון בראש הממשלה בנימין נתניהו נמוך למדי מתחילת המלחמה, ועומד על מעט יותר משלושים אחוז. רק בקרב תומכי שתי מפלגות, הליכוד ושי"ס, ליותר ממחצית יש אמון גבוה מאוד בראש הממשלה. גם נתון זה לא השתנה החודש באופן משמעותי. לכשליש מהיהודים יש אמון בממשלה, ונתון זה לא השתנה. מקרב הערבים, ל-16% אמון גבוה מאוד או גבוה בממשלה. לשליש מהערבים אמון מאוד נמוך בממשלה (34%).

רמת האמון (דירוג יהודים)

אמון בממשלה		אמון בראש הממשלה		
מרץ	פברואר	מרץ	פברואר	
%	%	%	%	
6	7	19	17	מאוד גבוהה
29	27	16	16	די גבוהה
33	35	14	13	די נמוכה
27	27	50	52	מאוד נמוכה
5	4	1	1	לא יודע/ת

מה רמת האמון שלך במפקדי צה"ל?

רמת האמון (דירוג יהודים)

	מאוד		מאוד		
לא יודע/ת	נמוכה	די נמוכה	די גבוהה	גבוהה	
%	%	%	%	%	
2	6	17	40	35	אוקטובר
1	4	9	42	44	נובמבר
2	8	14	45	31	ינואר
2	11	16	45	25	פברואר
1	8	16	49	26	מרץ

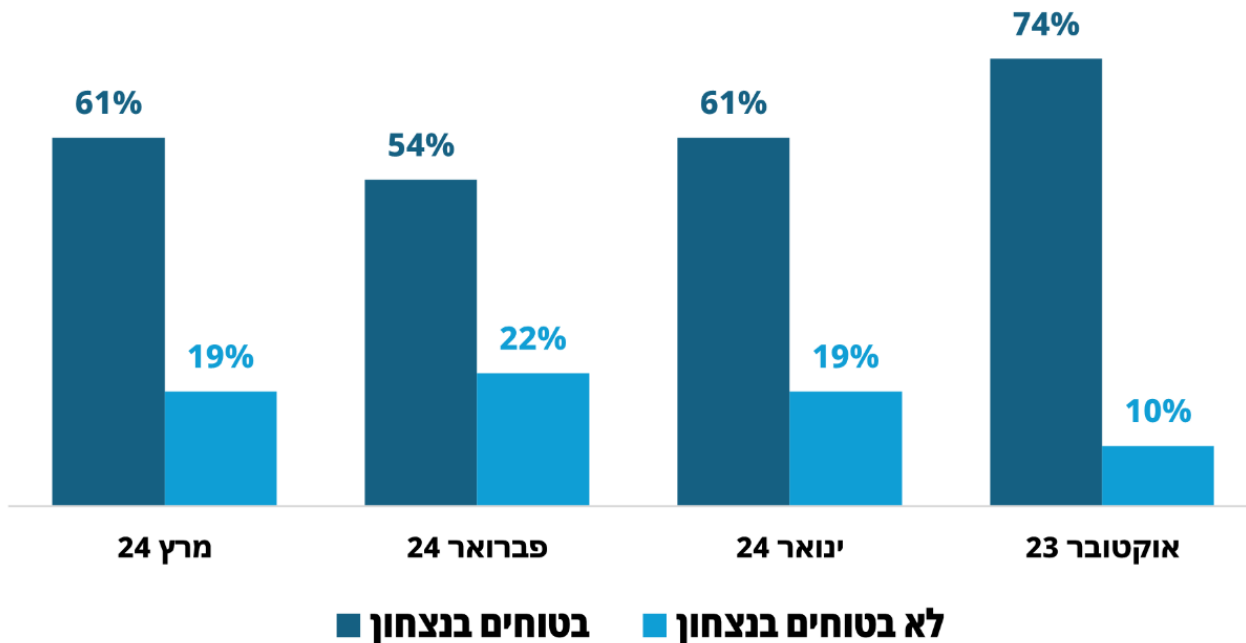
אמון הציבור בניצחון

אמון הציבור הישראלי בניצחון של ישראל במלחמה לא השתנה החודש משמעותי לעומת החודש שעבר, ולאחר ירידה של חודשיים חזר למצבו בינואר 2024. מקרב היהודים, 61% דירגו את אמונם בניצחון כ-4 או 5 סולם של 1 עד 5. מקרב הערבים, 29% סבורים שישראל בדרך לניצחון. 47% מהערבים דירגו את אמונם בניצחון בציון של 1 או 2 מתוך 5, לעומת 19% מהיהודים.

כמו בחודשים קודמים, גם החודש רמת האמונה בניצחון מושפעת באופן משמעותי מהחלוקה הפוליטית למחנות. אם מתייחסים לכל המדרגים את עמדתם בציון 4 או 5 כמקשה אחת, 79% מתומכי הקואליציה מביעים אמון רב בניצחון, לעומת 50% מתומכי האופוזיציה. כלומר, העלייה באמון בניצחון לעומת החודש שעבר ניכרת רק בקרב מצביעי הקואליציה. יותר ממחצית מצביעי הקואליציה (51%) מדרגים את אמונם בניצחון בציון הגבוה ביותר (5) לעומת 26% ממציעי מפלגות האופוזיציה.

בטחון בניצחון במלחמה (יהודים)

המכון למדיניות העם היהודי
JEWISH PEOPLE POLICY INSTITUTE

נטל השירות הצבאי

סקר המכון בחן בנוסח זהה שלוש שאלות הנוגעות לדיון על הגיוס לצה"ל ונשיאה בנטל השירות: שאלה על גיוס חרדים, שאלה על גיוס ערבים ושאלה על גיוס נשים. כיום, תלמידי ישיבה חרדים פטורים מגיוס, או חובת שירות אחר, ערבים פטורים מחובת שירות, ונשים המצהירות כי הן דתיות פטורות מחובת שירות. על כל אחת מקבוצות אלה ביקשנו לברר את עמדת הציבור מתוך הצגה של האפשרויות הבאות: ההסדר הקיים ראוי; ההסדר לא שוויוני אבל יש לקיים אותו מתוך כבוד לערכי המגזר שמדובר בו; ההסדר לא שוויוני אבל יש לשמור עליו כדי למנוע קטטות חברתיות; יש לתקן את ההסדר בדרכי שכנוע; יש לתקן את ההסדר גם בדרכי כפייה. על אלה נוספה האפשרות "אף עמדה לא קרובה לעמדה שלי".

בשל ההבדלים בין המגזרים וההסדרים השונים נוסח השאלות הותאם לכל מגזר באופן קצת אחר, אך ההשוואה בין התשובות עודה מאלפת: התמיכה הגבוהה ביותר בכפיית גיוס היא ביחס לחרדים. התמיכה הגבוהה ביותר בשימור המצב הקיים היא ביחס לנשים דתיות. ישנה (בקרב יהודים) תמיכה גבוהה למדי בשינוי המצב הנהוג באמצעי שכנוע.

כיום בחורי ישיבה מקבלים פטור מגיוס לצה"ל או שירות לאומי, מהו המשפט שהכי קרוב לעמדה שלך?

קהל	זהו מצב לא שוויוני שצריך לתקן בכל דרך, כולל כפייה (או מניעת תקציבים)		זהו מצב לא שוויוני, אבל אין דרך לשנות אותו, אז חבל לנהל מלחמות מיות		זהו המצב הרצוי וצריך לשמור על ההסדר הזה למען לימוד התורה		סה"כ יהודים
	אף עמדה לא קרובה לעמדה שלי	קפיה (או מניעת תקציבים)	לתקן בדרכי שכנוע ובהדרגה	חבל לנהל מלחמות מיות	כבוד לדרך החיים החרדית	לשמור על ההסדר הזה למען לימוד התורה	
	%	%	%	%	%	%	
סה"כ יהודים	2	45	36	6	3	8	
חילוני	0	68	26	4	1	0	
מסורתי לא כל כך דתי	1	38	44	12	3	2	
מסורתי דתי	9	28	51	0	2	10	
דתי	3	22	60	3	1	10	
חרדי	4	1	26	12	11	46	

בקרב ערבים, ישנה תמיכה של קרוב לשליש בשינוי המצב הקיים לכיוון של שירות ערבים בצה"ל או שירות לאומי. קרוב למחצית הערבים סבורים שיש לגייס חרדים, אך כרבע אומרים שאין להם עמדה בעניין זה. 58% מהערבים תומכים בשימור ההסדר הקיים המעניק פטור לנשים דתיות, שיעור יותר מכפול מאשר בקרב יהודים. למעשה, עמדת הערבים בשאלת הפטור לנשים דתיות דומה מאוד לעמדת יהודים מהמגזר הדתי, ש-56% אינם סבורים שיש לבטל את הפטור.

כיום ערביי ישראל אינם חייבים בגיוס לצה"ל או שירות לאומי, מהו המשפט שהכי קרוב לעמדה שלך?

אף עמדה לא קרובה לעמדה שלי	זהו מצב לא שוויוני שצריך לתקן בכל דרך, כולל כפייה (או מניעת תקציבים)		זהו מצב לא שוויוני, אבל אין דרך לשנות אותו, אז חבל לנהל מלחמות מיותרות		זהו מצב לא שוויוני, אבל צריך לשמור עליו מתוך כבוד לעמדה האידיאולוגית הערבית		זהו המצב הרצוי וצריך לשמור על ההסדר הזה למען שמירה על הסדר הציבורי	
	לתקן בכל דרך, כולל כפייה (או מניעת תקציבים)	זהו מצב לא שוויוני שצריך לתקן בדרכי שכנוע ובהדרגה	חבל לנהל מלחמות מיותרות	כבוד לעמדה האידיאולוגית הערבית	זהו המצב הרצוי וצריך לשמור על ההסדר הזה למען שמירה על הסדר הציבורי			
%	%	%	%	%	%	%		
7	28	40	11	3	11	3	סה"כ יהודים	
7	19	10	7	17	39	17	סה"כ ערבים	

כיום נשים המצהירות על דתיות אינן חייבות בגיוס לצה"ל או שירות לאומי, מהו המשפט שהכי קרוב לעמדה שלך?

אף עמדה לא קרובה לעמדה שלי	זהו מצב לא שוויוני שצריך לתקן בכל דרך, כולל כפייה (או מניעת תקציבים)		זהו מצב לא שוויוני, אבל אין דרך לשנות אותו, אז חבל לנהל מלחמות מיותרות		זהו מצב לא שוויוני, אבל צריך לשמור עליו מתוך כבוד לעמדה הדתית		זהו המצב הרצוי וצריך לשמור על ההסדר הזה כי הוא כבר התקבע	
	לתקן בכל דרך, כולל כפייה (או מניעת תקציבים)	זהו מצב לא שוויוני שצריך לתקן בדרכי שכנוע ובהדרגה	חבל לנהל מלחמות מיותרות	כבוד לעמדה הדתית	זהו המצב הרצוי וצריך לשמור על ההסדר הזה כי הוא כבר התקבע			
%	%	%	%	%	%	%		
3	33	33	5	8	18	8	סה"כ יהודים	
19	4	13	6	24	34	24	סה"כ ערבים	
2	51	36	3	4	3	4	חילונים	
1	27	43	12	7	10	7	מסורתיים לא דתיים	
5	10	29	4	18	34	18	דתיים	

אופטימיות והגירה

בין חודש נובמבר 2023, כחודש לאחר הטבח ותחילת המלחמה, לבין מרץ 2024, חלה ירידה משמעותית ברמת האופטימיות של היהודים בישראל. בנובמבר, 74% היו אופטימיים "מאוד" או "קצת". ביחס לעתידה של ישראל. שיעור זה צנח למעט יותר ממחצית היהודים בישראל (56%). הירידה ניכרת הן בקרב בוחרים במפלגות הקואליציה והן בקרב בוחרים במפלגות האופוזיציה. שיעור האופטימיים "מאוד" נחתך בערך בחצי בקרב תומכי אופוזיציה, מ-29% אחוז בנובמבר ל-17% במרץ. בקרב מצביעי מפלגות הקואליציה (לא כולל המחנה הממלכתי) ירד שיעור האופטימיים מאוד מ-61% ל-53%. בקרב היהודים, המגזר היחיד לפי דתיות שיותר ממחצית חבריו אופטימיים מאוד הוא המגזר הדתי (59%). בקרב חילונים ישנו רוב של קצת פסימיים (33%) או מאוד פסימיים (21%). בקרב הערבים נותר רוב של פסימיים (57%).

בהערכה כללית, האם את/ה אופטימי/ת או פסימי/ת ביחס לעתידה של מדינת ישראל?

27% מהערבים בישראל מסכימים לאמירה "אם הייתה לי אפשרות מעשית להגר לחו"ל, הייתי עושה זאת". מקרב היהודים 23% מסכימים לאמירה זו. שיעור המסכימים מקרב החילונים עומד על כשליש (34%), מקרב הדתיים מדובר על אחוז זניח (3% בסקר), ומקרב החרדים על 13%. יש לציין כי השאלה נבחנה לפני אזהרתו של הרב הראשי יוסף שתלמידי ישיבה ומשפחותיהם יעזבו את ישראל אם יחוייבו בגיוס. כצפוי, ישנה התאמה בין

נובמבר '23 מרץ '24

מאוד אופטימי/ת	43%	31%
קצת אופטימי/ת	31%	25%
קצת פסימי/ת	15%	26%
מאוד פסימי/ת	8%	16%
לא יודע/ת	2%	2%

נתונים העוסקים בפסימיות לבין אלה העוסקים בהגירה, הגם ששיעור הפסימיים ביחס לעתיד המדינה עודו גבוה הרבה יותר משיעור המביעים רצון להגר ממנה.

*

איסוף הנתונים לסקר המכון למדיניות העם היהודי נערך על ידי אתר המדד (כ-600 מרואיינים במגזר היהודי, בסקר אינטרנטי) וחברת אפקאר (200 מרואיינים במגזר הערבי, כמחציתם אינטרנטי ומחציתם טלפוני). הנתונים נותחו ושוקללו על ידי פרופ' קמיל פוקס כדי לייצג את אוכלוסיית הבוגרים בישראל, בסיועו של נח סלפקוב מהמכון למדיניות העם היהודי. הדו"ח נכתב על ידי שמואל רוזנר, שעורך את מדד JPI לחברה הישראלית.